

Modalități de lucru cu copiii hiperactivi în cadrul activităților din grădiniță

Cucu Mirela Natalia, Grădinița cu Program Prelungit Nr 22, Iași

Fiecare copil este diferit. Acest lucru este exact ceea ce îl face să fie special. Există câteva lucruri esențiale comune tuturor copiilor: toți au nevoie de dragoste, securitate și de educație în concordanță cu personalitatea lor.

"Educativi, învățați să vă cunoașteți copiii" scria J.J. Rousseau în urmă cu peste două secole. Pedagogul umanist sublinia astfel necesitatea cunoașterii fiecărui copil, a aspirațiilor, intereselor și posibilităților sale.

Capacitatea empatică, iubirea îmbinată cu respectul pentru copil, seninătatea sufletească și încrederea în devenirea copilului, optimismul pedagogic sunt însușiri și vectori psihologici și sociali ce apropie educatoarea de copil și în același timp, și pe copil de educatoare.

Orice act educativ pornește de la cunoașterea copilului, deoarece cunoașterea și respectarea particularităților psihofizice și individuale constituie o condiție sine qua non a intervențiilor educatoarei al căror scop este construcția personalității preșcolarului.

În general, grupa de copii nu este perfect omogenă, întâlnindu-se adesea și copii cu un comportament hiperactiv care sunt extrem de deranjanți, de zgomotoși, de dinamici, de neliniștiți. Educatoarele se întreabă cum să se comporte cu asemenea copii. Să fie necesar, oare, să li se aplice un tratament diferențiat prin stabilirea unor modalități de lucru specifice?

Recomandările, în acest sens, privesc stimularea - prin orice mijloace - a manifestărilor libere, creatoare ale tuturor copiilor. Nu "cât", ci "cum" pare să fie cea mai adecvată metodologie educativă. Pentru aceasta, educatoarea va trebui să respecte următoarele principii:

- Să trateze orice întrebare pusă de copii cu respect;
- Să trateze ideile imaginative ale copiilor cu interes;
- Să accepte atitudinile diferite ale copiilor;

De cele mai multe ori copiii sunt forțați să imite adulții. Copilul bun este considerat executantul ascultător, copilul disciplinat și conformist, liniștit și sârguincios. Unii educatori se declară mulțumiți când copiii nu au nimic de spus, nu comentează, nu încalcă convențiile, se conformează unor standarde prestabilite de către adulți. Astfel copiii își văd amputate forțele creative, inventive, îndrăznețe, poetice ale copilăriei. Consecințele unei asemenea educații sunt dezastruoase pentru copii. Aceștia devin fie extrem de conformiști, îmbătrâniți înainte de vreme, fără arderea firească a vârstei, fie dezvoltă tulburări de personalitate și conduită, caracterizate prin nevroze, solitudine, fugă, abandon, nesupunere, cultivarea "eroilor negativi".

Pentru a preîntâmpina aceste manifestări negative pedagogia contemporană recomandă utilizarea metodei proiectelor încă de la vârste timpurii. Problemele de disciplină pot astfel să se împrăștie. Copiii care se plictisesc sau sunt frustrați din cauza unor sarcini considerate prea ușoare sau prea grele sunt cei care, de obicei, creează probleme de disciplină. Proiectele vor permite copiilor o abordare interesantă a subiectelor, din mai multe unghiuri, și le vor oferi posibilitatea de a face și de a discuta despre ceea ce-i preocupă, atât cât vor și pot, fără a se plictisi. Așadar, se poate observa că același copil gălăgios, care deranjează de obicei grupa în timpul activităților, poate fi acum creativ și chiar scriitor. Mai mult chiar, copiii cu un deficit de atenție,

foarte neliniștiți, vor răspunde favorabil metodei de învățare prin descoperire (specifică activităților din cadrul proiectelor), uimind cu interesul pe care-l vor arăta pentru toate activitățile. Adesea, acești copii au nevoie de o învățare bazată pe experiment, pentru că rădăcinile dificultăților de comportament la copii se regăsesc, de fapt, în curiozitatea nedirecționată. Educatoarele se pot folosi de această curiozitate în cadrul proiectelor, canalizând-o pe direcții folositoare și permițând fiecărui copil să contribuie la viața grupei, la activitatea comună, obișnuită, a copiilor de-o vârstă cu el.

Spre deosebire de învățământul tradițional, metoda proiectelor ne oferă numeroase posibilități de a trata copiii diferențiat.

Astfel educatoarea are libertatea de a alege tipul de abordare a activității cu copiii, în funcție de modul în care ea "simte" copilul și de strategiile pe care le consideră cele mai potrivite.

O modalitate concretă de integrare a copiilor hiperactivi este activitatea în grupuri mici. Lucrând în echipă, acești copii sunt obligați să accepte diferite puncte de vedere și să-și adapteze gândirea și comportamentul celor acceptate de grup. În general, copiii hiperactivi devin cu ușurință liderii informali ai grupului, deoarece ei sunt cei care generează idei, antrenează jocul, elimină rutina.

În cazul în care activitatea formală sau chiar de grup nu mai satisface interesul copilului hiperactiv se impune activitatea individuală. Spre exemplu, în cadrul unei activități de memorizare care este statică, copilului hiperactiv i se pot și trebuie oferite alternative de lucru cu condiția ca pentru acestea el să manifeste interes (modelarea unui personaj din poezie, colorarea unei imagini ce redă o idee a poeziei, reconstituirea unei imagini tip puzzle etc).

Activitatea zilnică a unui copil hiperactiv trebuie completată cu sarcini suplimentare (implicarea lor în distribuirea materialelor necesare desfășurării activităților, oferirea rolului de căpitan de echipă în cazul competițiilor etc). Educatoarea nu trebuie nici să exagereze în promovarea excesivă a acestor copii, pentru că ei trebuie să învețe să accepte că și ceilalți colegi pot, au dreptul și reușesc le fel de bine să îndeplinească aceste roluri, obișnuindu-i astfel cu toleranța și respectarea aproapelui.

Eficacitatea actului educațional sporește atunci când există între cei doi parteneri (copil-educatoare) o relație bazată pe afecțiune, respect, comunicare. Educatoarea care a reușit să câștige încrederea și respectul copilului, oricât de dificil ar fi el, va găsi mai ușor modalități de dirijare a acestuia în momente mai "delicate".

La vârsta preșcolară, educatoarea constituie, alături de familie, un model. Oferind afectivitate, trăind emoții împreună cu copiii, acordând prioritate sentimentelor copiilor, aceasta îi va avea mai aproape.

Obiectivitatea unor astfel de virtuți în relația educatoare-copil contribuie la optimizarea strategiilor psihopedagogice de tratare diferențiată, asigurându-se astfel trecerea de la "o școală pentru toți" la "o școală pentru fiecare".

BIBLIOGRAFIE:

1. Preda, Viorica, "Educația pentru știință în grădiniță", Ed. Compania, 2000.
2. "Educația părinților azi", nr.4, UNICEF.
3. Ezechil, L., Lăzărescu, M., "Laborator preșcolar", Ed. Integral, Buc, 2001